

EUROPOS PARLAMENTAS

2009–2014

Regioninės plėtros komitetas

2009/2230(INI)

4.3.2010

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos ir makroregionų vaidmens būsimoje sanglaudos politikoje
(2009/2230(INI))

Regioninės plėtros komitetas

Pranešėjas: Wojciech Michał Olejniczak

PR_INI

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĒL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS.....	7

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos ir makroregionų vaidmens būsimoje sanglaudos politikoje (2009/2230(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos COM(2009)0248 kartu su preliminarių veiksmų planu,
 - atsižvelgdamas į Tarybos išvadą dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos, priimtą 2009 m. spalio 26 d.,
 - atsižvelgdamas į savo 2006 m. lapkričio 16 d. rezoliuciją dėl Baltijos jūros regiono strategijos formuojant Šiaurės dimensiją (2006/2171(INI))¹,
 - atsižvelgdamas į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl Komisijos komunikato, skirto Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijai (ECO/261) ir į nuomonę „Makroregioninis bendradarbiavimas. Baltijos jūros regiono strategijos taikymas kitiems Europos makroregionams“ (ECO/251),
 - atsižvelgdamas į Regionų komiteto 2009 m. balandžio 21–22 nuomonę „Vietinės ir regioninės valdžios institucijų vaidmuo naujojoje Baltijos jūros regiono strategijoje“,
 - atsižvelgdamas į Regionų komiteto nuomonę savo iniciatyva „Regionų komiteto baltoji knyga dėl daugiapakopio valdymo“, CdR 89/2009 fin,
 - atsižvelgdamas į Reglamento 48 straipsnį,
 - atsižvelgdamas Regioninės plėtros komiteto pranešimą ir Užsienio reikalų komiteto, Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto bei Transporto ir turizmo komiteto nuomones (A7-0000/2010),
- A. kadangi išsiplėtus Europos Sąjungai 2004 m. Baltijos jūra faktiškai tapo vidaus jūra, kuri ne tik jungia, bet ir kelia savitus iššūkius, o Baltijos jūros regiono valstybės yra stipriai priklausomos viena nuo kitos ir turi įveikti tokius iššūkius,
- B. kadangi Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija yra bandymas praskinti kelia būsimums makroregionų, pavyžiui, Dunojaus baseino, Viduržemio jūros, Alpių ir Atlanto lanko, strategijoms, ir sėkmingas šios Strategijos įgyvendinimas turės teigiamas įtakos būsimum strategijų įgyvendinimo būdai,
- C. kadangi idėja kurti funkcinis regionus, susitelkusius siekti bendrų tikslų ir įveikti plėtros sunkumus, gali prisidėti prie Europos Sąjungos regioninės politikos efektyvumo didinimo,

¹ Priimti tekstai, P6_TA(2006)0494

- D. kadangi siekiant padidinti regioninės politikos veiksmingumą, ypač po jos 2013 m. reformos, reikia ryžtingai paremti ir plėtoti integruoto požiūrio ir makroregionų strategijos kūrimo idėją, nes tai bus visos Europos Sąjungos strategijos, tačiau jų įgyvendinimas neturi renacionalizuoti sanglaudos politikos,
1. palankiai vertina tai, kad Baltijos jūros regiono strategiją, kurios Parlamentas siekė nuo 2006 m., patvirtino Europos Komisija ir parėmė Europos Taryba;
 2. ypač palankiai vertina tai, kad ši Strategija buvo sukurta po plačių konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais valstybėse narėse, tarp jų ne tik su viešosios, regioninės ir vietinės valdžios institucijomis, bet ir su akademinės bei verslo aplinkos atstovais ir nevyriausybinėmis organizacijomis; reiškia įsitikinimą, kad konsultacijų procesas ir partnerių įtraukimas nuo pačios darbo su Strategija pradžios yra svarbus veiksnys, lėmęs jos sėkmę;
 3. tiki, kad Strategijoje nustatyti nauji bendradarbiavimo pagrindai, paremti integruoto požiūrio principu, atveria galimybes racionaliau ir efektyviau panaudoti finansines lėšas, numatytas Baltijos jūros regiono aplinkos apsaugai ir regiono plėtrai, skiriamas iš Europos Sąjungos fondų, iš valstybių išteklių, ir įvairių finansinių institucijų;
 4. pažymi poreikį atlikti Šiaurės dujotiekio ir kitų tokio tipo projektų poveikio aplinkai vertinimą, kad dujotiekio tiesimas nepablogintų jūrų transporto sąlygų;
 5. atkreipia dėmesį į strateginę Baltijos jūros regiono reikšmę atsinaujinančios energijos, pavyzdžiui, gaminamos vėjo jėgainių arba iš tame regione turimos biomasės, naudojimo projektų plėtrai;
 6. atkreipia dėmesį į poreikį kurti našų ir ekologišką komunikacijos ir transporto tinklą (jūrų, sausumos ir tarpžemyninį);
 7. atkreipia dėmesį į reikšmingą ekonomikos disproporciją ir disproporciją naujovių diegimo lygmeniu, esančią Baltijos jūros baseine, ir į būtinybę didinti labai išsivysčiusių teritorijų potencialą, pašalinti nelygumus, kad būtų galima sukurti stabilią bendrosios gerovės erdvę, galinčią stipriai konkuruoti, nes tai labai svarbus dalykas esant visuomenės senėjimui;
 8. ragina įgyvendinant Baltijos jūros regiono strategiją stipriai atnaujinti ir stiprinti Europos Sąjungos ryšius su gretimomis valstybėmis, nepriklausančioms Europos Sąjungai, kurių teritorija įeina į šio makroregiono funkcinį sričių sudėtį arba turi joms tiesioginę įtaką;
 9. ragina valstybes nares ir regionus pasinaudoti struktūriniais fondais, skirtais 2007–2013 metams, kad kiek įmanoma plačiau paremtų Strategijos įgyvendinimą, nors ir supranta sunkumus, susijusius su operacinių programų keitimu jau prasidėjus programavimo laikotarpiui;
 10. reiškia įsitikinimą, kad Strategijos sėkmės ir kitų makroregionų strategijų didelių tikslų įgyvendinimo sąlyga yra veiksmai, kurių bus imtasi visų sektorių politikų,

įgyvendinamų formuojant teritorinę dimensiją, kontekste, įskaitant bendrąją žemės ūkio politiką, žuvininkystės ir pramonės politiką, ir prieinamų lėšų, skirtų bendrai numatytiems tikslams toje teritorijoje, sujungimas; šiame kontekste politikas reikia persvarstyti atsižvelgiant į tuos naujus iššūkius ir nustatyti atitinkamas organizacines struktūras Europos Sąjungos institucijų lygmeniu;

11. tiki, kad teritorinė Strategijos dimensija padės išplėtoti ir sukongretinti apmąstymus apie teritorinę sanglaudą, kuri Lisabonos Sutartyje prilyginama ekonominei ir visuomenės sanglaudai;
12. palankiai vertina tai, kad stiprėja bendradarbiavimas tarp valstybių ir regionų makroregionų lygmeniu ir rengiamos kitos bendrosios veiklos strategijos;
13. atkreipia dėmesį į tai, kad Baltijos jūros regiono strategiją reikia laikyti procesu, kuriame veiklos ir bendradarbiavimo principai nuolatos kinta, ir kad svarbiausias tikslas yra atrasti optimalius mechanizmus, kuriuos gali būtų perkelti į kitas makroregionines strategijas;
14. reiškia įsitikimą, kad teritorinis bendradarbiavimas, plėtojamas įgyvendinant makroregionines strategijas, gali reikšmingai prisidėti prie integracijos proceso stiprinimo pilietinei visuomenei daugiau dalyvaujant sprendimų priėmimo ir konkrečių veiksmų diegimo procese; šiame kontekste mano, kad makroregionines strategijas būtų tikslinga taikyti visuomeniniu ir kultūriniu-moksliniu bei turizmo lygmeniu;
15. pabrėžia svarbą, kurią tolesnis plėtros propagavimas turi švietimo, ugdymo ir tyrimų srityje, ir ragina Europos Sąjungos valstybes glaudžiau bendradarbiauti toje srityje;
16. vadovaudamasis pagalbos teikimo principu ir matydamas didžiulį bendradarbiavimo vietiniu ir regioniniu lygmeniu potencialą pažymi didelę svarbą, tenkanti efektyvios, daugiapakopės bendradarbiavimo struktūros sukūrimui;
17. reiškia įsitikimą, kad makroregionų idėjoje glūdi didžiulės galimybės optimizuoti atsakus į šioje srityje atsirandančius iššūkius bei sunkumus ir pasinaudoti prieinamomis priemonėmis;
18. su dideliu susidomėjimu laukia pirmųjų rezultatų ir patirties, įgytos diegiant Baltijos jūros regiono strategiją, analizės, nes ji padės parengti galimus mokėjimo šaltinius ir makroregioninių strategijų finansavimo metodikas ir tai bus įkvėpimas ir pavyzdys kuriant kitas makroregionines strategijas;
19. mąstydamas apie būsimas makroregionines strategijas atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija turėtų spręsti klausimus, susijusius su savaisiais atitinkamais žmogiškaisiais ir finansiniais ištekliais;
20. atsižvelgdamas į būtinybę atlikti laikotarpio vidurio Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimo analizę ragina Europos Komisiją detaliai parengti konkrečias projektų vertinimo priemones ir kriterijus, paremtus rodikliais, užtikrinančiais palyginamumą;

21. ragina Europos Komisiją, valstybes nares ir savo narius atsakyti į klausimus, kokio pobūdžio turi būti makroregionų strategijos, koku būdu jas reikia programuoti (ar kaip atskiras programas, ar įgyvendinant sanglaudos politiką), kas ir kaip turi jas įdiegti ir kokie turi būti jų finansavimo lėšų šaltiniai;
22. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Globalizacijos, spartėjančių klimato ir demografinių pokyčių bei stiprėjančios ekonominės konkurencijos laikmečiu kur kas dažniau atsiranda sunkumų ir iššūkių, kuriems neegzistuoja administracinės ar politinės ribos.

Taip iškyla būtinybė parengti specifinius atsakus į tuos iššūkius ir pritaikyti jiems esamas politikos ir finansines priemones.

Tad būtent šiame kontekste atsirado makroregionų, funkcinių sričių, susitelkusių siekti bendrų tikslų ar įveikti plėtros sunkumus, turinčių tam tikrus bendrus bruožus ir geografines sąlygas, koncepcija.

Baltijos jūros regiono strategija yra pirmasis ir iki šiol vienintelis bandymas sukurti kompleksinę bendrąją plėtros strategiją tokios rūšies makroregionui.

Europos Komisijos komunikate² sakoma: „Baltijos jūros regionas yra labai įvairialypės ekonomikos, gamtos ir kultūros, tačiau jo narės naudojasi daugeliu bendrų išteklių ir yra priklausomos viena nuo kitos“. Ta tarpusavio priklausomybė ir būtinybė stengtis įveikti tokius sunkumus pagrindžia tai, kad įgyvendinant Baltijos jūros regiono strategiją turi būti imamasi bendrų veiksmų.

Strategija buvo patvirtinta po plačių konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais valstybėse narėse, tarp jų ne tik su viešosios valdžios institucijomis, bet ir su akademinės bei verslo aplinkos atstovais ir nevyriausybinėmis organizacijomis. Sėkme reikia laikyti jau patį konsultacijų ir partnerių įtraukimo nuo pat pradžių į darbą su Strategija procesą. Tų darbų rezultatas yra tai, kad buvo pasiūlytas naujas Europos Sąjungos bendradarbiavimo būdas. Aštuonių ES valstybių narių regionai, taip pat valstybių, nepriklausančių Europos Sąjungai, regionai, kuriuose gyvena apie 100 mln. žmonių, gali planuoti, nustatyti prioritetus ir įdiegti veiksmus, skirtus bendriems jų tikslams. Pagrindinis tikslas turi būti užtikrinti reikiamą aplinkos apsaugą ir tvarią ekonominę bei visuomenės plėtrą.

Strategija pagrįsta keturiais ramsčiais, kurių tikslas – efektyviau panaudoti Bendrijos programas ir valstybių politikos kryptis, ir tai yra:

- ekologiškai tvarios aplinkos užtikrinimas,
- regiono klestėjimo didinimas,
- jo prieinamumo ir patrauklumo skatinimas
- regiono saugos ir saugumo užtikrinimas.

Be to, Strategija suskirstyta į 15 prioritetinių sričių, taip pat išvardyta daugiau kaip 70 pagrindinių projektų.

Pradinis Strategijos taškas buvo projektai ir iniciatyvos, jau plėtojami regione – tiek pagal Europos Sąjungos iniciatyvas, tiek valstybėms narėms tiesiogiai bendradarbiaujant Baltijos jūros regione, tačiau tai buvo įrašyta į naujus bendradarbiavimo pagrindus ir pagrįsta integruoto požiūrio į įgyvendinamą politiką principais.

² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos (KOM(2009) 248 galutinis, 2009 6 10)

Taip apibrėžtos Strategijos sėkmės sąlyga neabejotinai yra veiksmų, kurių imamasi atsižvelgiant į visas politikos kryptis, turinčias teritorinį poveikį, koordinavimas, nes tik tai sujungus veiksmus ir prieinamas priemonės, skirtas bendrai nustatytiems tikslams toje teritorijoje, galima bus pasiekti optimalių rezultatų. Kova su iššūkiais, tokiais kaip klimato kaita, bus veiksminga tada, kai atsižvelgsime ir į kitas politikos kryptis, nedarančias jai tiesioginės įtakos (pavyzdžiui, į žuvininkystės ar bendrąją žemės ūkio politiką).

Strategijoje numatyta stiprinti ir bendradarbiavimą su gretimomis valstybėmis, nepriklausančiomis Europos Sąjungai, kurių teritorija įeina į to regiono apibrėžtas funkcines sritis arba daro jam tiesioginę įtaką. Pavyzdžiui, rūpinantis Baltijos jūros vandens švarumu negalima pamiršti to, kad kai kurių valstybių upės įteka į šią jūrą, nors tos valstybės ir neturi tiesioginės prieigos prie Baltijos jūros.

Pagrindinis iššūkis įgyvendinant Baltijos jūros regiono strategiją yra sukurti gerai veikiančią bendradarbiavimo, veiksmingą koordinavimo struktūrą ir valdymo sistemą.

Tačiau Europos Komisija turi būti strateginis jos vykdymo kompleksinės priežiūros centras. Vis dėlto nuogaustaujama, kad Europos Komisija šiuo metu neturi pakankamų finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų veiksmingai prižiūrėti Strategijos įgyvendinimą.

Tad atsakomybę už patį Strategijos įgyvendinimą turi prisiimti valstybės narės, ir neatrodo, kad reikėtų kurti naujas organizacines ir administracines struktūras ir jos galėtų prisidėti prie efektyvesnio Strategijos įdiegimo.

Tokiam požiūriui, žinoma, reikia papildomų organizacinių pastangų ir plataus institucijų, organizacijų ir vietos partnerių bendradarbiavimo įgyvendinant atskiras politikos kryptis Bendrijos, valstybės, regiono ir vietos lygmeniu pagal daugiapakopio valdymo, kuri ypač rekomendavo Regionų komitetas³, principą.

Pagal šį principą būtent regionų valdžios institucijos, nevyriausybinės organizacijos ir asociacijos, geriausiai žinančios savo padėtį ir galimybes, turės įgyvendinti projektus vadovaudamosi Strategija, ir nuo jų veiksmų priklausys Strategijos sėkmė.

Be to, kad integruoto požiūrio idėja nebūtų tik tuščias šūkis, o Strategija netaptų vien tik atskirų projektų rinkiniu, kad ji teiktų pridėtinę vertę, būtina pateikti konkrečius įvertinimo reikalavimus, pagrįstus rodiklių, pagal kuriuos būtų galima palyginti, rinkiniu. Svarbu, kad Strategijos įgyvendinimo ataskaitoje, kurią numatyta paskelbti 2011 m., būtų pateiktas tikrasis jos laimėjimų ir sunkumų vaizdas, tai leis Lenkijos atstovybei prie ES atlikti galimus pataisymus ir patobulinimus bei suteikti Strategijai naują postūmį ateityje.

Reikia apmąstyti ir galimybes ateityje pasinaudoti patirtimi, įgyta įgyvendinant Strategiją, be kita ko, nustatyti, ar tai pageidaujama sanglaudos politikos vystymosi kryptis ir ar būtent tokiu būdu turi būti plėtojamas Europos Sąjungos bendradarbiavimas, pavyzdžiui, tokiuose makroregionuose kaip Dunojaus baseinas, Viduržemio jūros baseinas ir Alpių teritorijos. Ar makroregionų, funkcinų regionų, kuriamų iš regionų, susitelkusių siekti bendrų tikslų arba įveikti plėtros problemas, turinčių tokius pačius bruožus ir geografines sąlygas, grupės įkūrimas yra veiksmingas būdas susidoroti su būsimos sanglaudos politikos iššūkiais?

³ Regionų komiteto nuomonė savo iniciatyva „Regionų komiteto Baltoji knyga dėl daugiapakopio valdymo rengimo proceso“, CdR 89/2009 fin.